Caseta 12. Demersuri pe plan internațional în vederea recuperării Tezaurului BNR evacuat la Moscova în perioada 1916-1917

Începând din anul 1991, Banca Națională a României a aplicat cu consecvență o strategie privind aducerea și menținerea în atenția publică a problematicii Tezaurului BNR trimis la Moscova în timpul Primului Război Mondial și încă nerestituit. În anul 2023 și în prima parte a anului 2024 a avut loc o serie de demersuri vizând aprofundarea conștientizării pe plan internațional a acestui subiect. O importanță deosebită a fost acordată informării opiniei publice europene și decidenților de la nivelul UE cu privire la cele 91,5 tone de aur fin confiscat de puterea bolșevică în urmă cu peste un secol și la faptul că România deține o creanță validă și exigibilă asupra Federației Ruse, ca moștenitoare de drept a URSS.

Astfel, în noiembrie 2023, BNR a organizat simpozionul cu tema „Tezaurul Băncii Naționale a României evacuat la Moscova – un drept de creanță mai vechi de un secol", în cadrul căruia au fost lansate două volume apărute în limba engleză: *The Romanian National Bank Treasure Taken To Moscow and Never Returned,* publicat de Cristian Păunescu, și *Romania's Treasure and its Destiny. Arguments from the Russian Archives*, avându-l ca autor pe Ilie Schipor. Aceste două cărți au fost distribuite celor 705 membri ai Parlamentului European, precum și celor 27 de comisari europeni.

În data de 5 martie 2024, la sediul Parlamentului European de la Bruxelles, a fost inaugurată, în prezența delegației Băncii Naționale a României, precum și a unui numeros public, expoziția „Tezaurul de aur al Băncii Naționale a României trimis la Moscova și niciodată returnat – o creanță mai veche de un secol". La acest eveniment au participat și numeroși europarlamentari din toate grupurile politice, atât români, cât și din alte țări. În cadrul expoziției au fost prezentate dovezi istorice, înscrisuri, probe juridice și angajamentele părților rusă și română în legătură cu rezerva de aur trimisă la Moscova.

În aceeași zi, în ediția online a ziarului „Politico" a fost publicat articolul *The gold treasure of the National Bank of Romania that was sent to Moscow,* cu subtitlul *A claim older than a century – the odyssey of the central bank's „evacuated" gold that was never returned after the First World War*. Articolul a fost inclus și în ediția tipărită din 7 martie 2024 a aceleiași influente publicații consacrate problematicii europene.

Totodată, la 6 martie 2024, la Universitatea Liberă din Bruxelles, cu sprijinul Institutului Cultural Român, a avut loc dezbaterea cu tema *Le trésor de la Banque Nationale de Roumanie envoyé à Moscou – une créance qui date depuis plus d'un siècle*.

Această suită de demersuri a contribuit la adoptarea cu o mare majoritate de voturi a *Rezoluției referitoare la returnarea tezaurului național al României însușit ilegal de Rusia*, în ședința plenară a Parlamentului European din 14 martie 2024, desfășurată la Strasbourg. Documentul a fost susținut de toți europarlamentarii români, cărora li s-au alăturat, semnând proiectul de rezoluție, alți 11 europarlamentari. În intervenția din cadrul dezbaterilor, Elisa Ferreira, comisarul european pentru coeziune și

reforme, a reiterat că UE este pregătită să susțină demersurile autorităților române, atunci când contextul internațional va permite, dacă partea română va solicita acest sprijin.

Mesajul principal al rezoluției a fost acela că Parlamentul European solicită Federației Ruse să returneze complet României tezaurul care a fost transportat la Moscova în anii 1916-1917 și nu a fost restituit nici în 1935, nici în 1956. Conform punctelor finale ale rezoluției, Parlamentul European:

- invită Comisia Europeană și Serviciul European de Acțiune Externă să includă restituirea patrimoniului național român pe agenda bilaterală diplomatică care reglementează relațiile UE-Rusia, de îndată ce contextul regional permite reluarea dialogului politic între părți;
- invită Comisia să creeze sinergii concrete cu statul roman, cu Banca Națională a României și cu alte instituții relevante pentru a mobiliza eforturi coordonate și pentru a urmări toate mijloacele diplomatice de mediere, de promovare a comunicării, atunci când este cazul, cu omologii ruși și de căutare de soluții pentru a se asigura că tezaurul național este returnat fără întârziere acolo unde îi este locul;
- invită Comisia să analizeze posibilitatea de a acționa în calitate de partener al reprezentanților români care fac parte din Comisia mixtă româno-rusă mandatată să discute despre restituirea tezaurului național al României;
- încredințează Președintei sarcina de a transmite rezoluția Consiliului, Comisiei, Serviciului European de Acțiune Externă, guvernelor și parlamentelor statelor membre, Consiliului Europei și Adunării Parlamentare a acestuia, Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa și instituțiilor de stat ale Federației Ruse.

Astfel, la peste un secol de la hotărârea Conferinței de la Genova din 1922 care solicita returnarea tezaurului românesc, opinia publică internațională a fost informată pe larg despre creanța validă și exigibilă deținută de România asupra Federației Ruse, iar subiectul a fost introdus pe agenda instituțiilor Uniunii Europene.